

FOKUS GRUPA

Participacija i potrebe mladih

YAMAG “Youth and Municipality act global”

Mreža mladih Hrvatske
Ivona Šimunović i Srđana Šimac

Zagreb, 27. lipnja 2023.

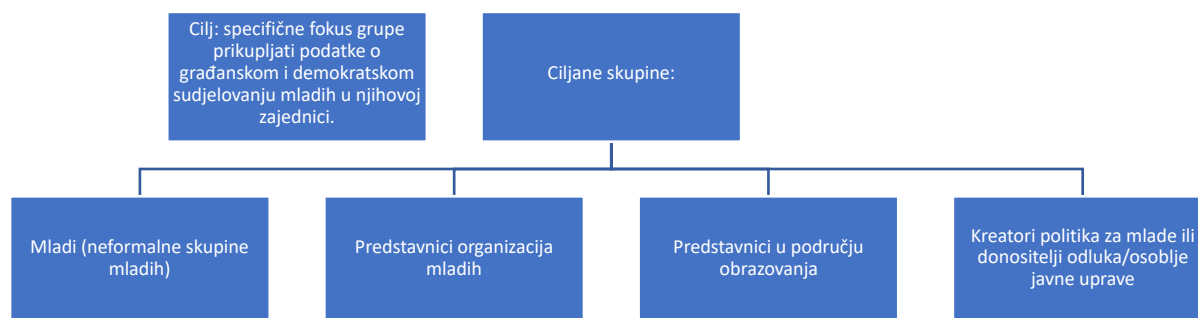
FOKUS GRUPA: PARTICIPACIJA I POTREBE MLADIH

U sklopu Erasmus+ projekta YAMAG “Youth and Municipality act global”, u kojem sudjeluje Mreža mladih Hrvatske zajedno s partnerskim organizacijama iz Italije, Španjolske i Rumunjske, održana je Fokus grupa “Participacija i potrebe mladih”. Aktivnost je provedena dana 27. lipnja 2023. u prostoru „Kuća ljudskih prava“ u Zagrebu te istovremeno u online formatu.

Sudjelovali su predstavnici_ice iz 4 ciljane skupine: mladi, NGO mladih, stručnjakinje iz područja edukacije i obrazovanja te predstavnici_ice donositelja odluka i politika za mlade.

Na Fokus grupi sudjelovalo je ukupno 19 osoba (2 voditeljice, 2 predstavnika_ice nositelja projekta iz Italije, 15 sudionika_ica iz ciljanih skupina). Ukupno trajanje aktivnosti bilo je 3 sata.

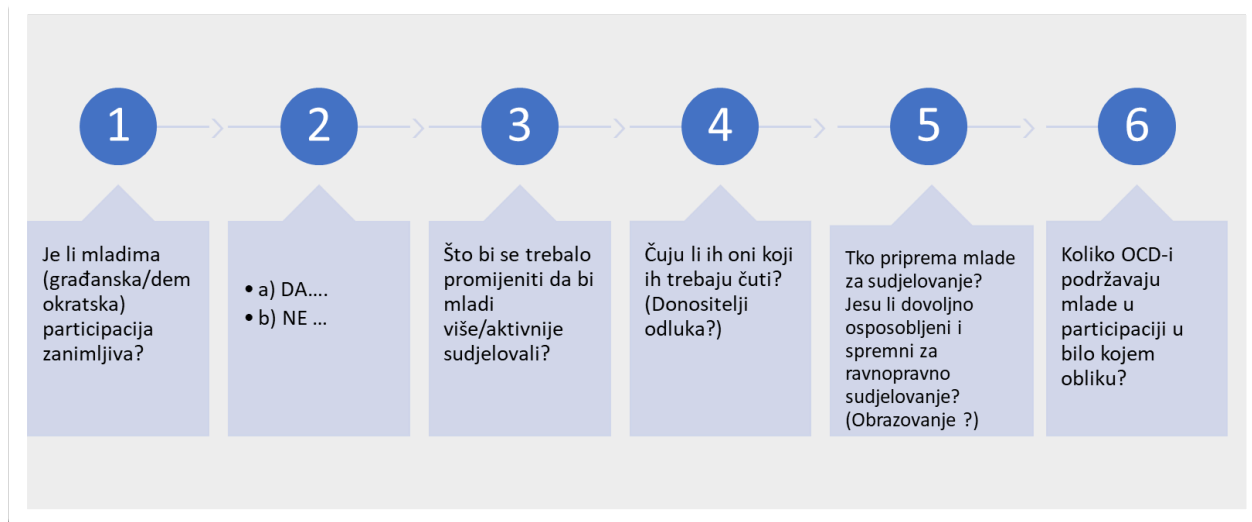
Fokus grupa dio je velikog istraživanja “Mladi u EU danas” koje se provodi u 4 partnerske organizacije te obuhvaća pregled trenutnog stanja u sektoru mladih i upitnik koji ispituje stavove mladih osoba o navedenoj temi, a zajednički rezultati bit će predstavljeni u sklopu Konferencije za medije i služit će za razvoj poticajnih mogućnosti za participaciju mladih.

Slika 1. Grafički prikaz ciljeva i ciljnih skupina Fokus grupe

Pitanja u sklopu Fokus grupe bila su podijeljena u 4 kategorije (mladi, NGO mladih, edukacija, donositelji odluka) te prikazana kroz PPT (online grupa) ili u obliku grafičkih prikaza (flipcharti raspoređeni na 4 mjesta, po principu metode „World cafe“).

#1 MLADI

Slika 2. Pitanja za skupinu #1 Mladi

#2 ORGANIZACIJE (NGO) MLADIH

Slika 3. Pitanja za skupinu #2 Organizacije (NGO) mladih

#3 PODRUČJE OBRAZOVANJA/ EDUKACIJE

· Je li važno mlade educirati za participaciju?

· NE – argumenti?

· Ako DA, zašto i kako?

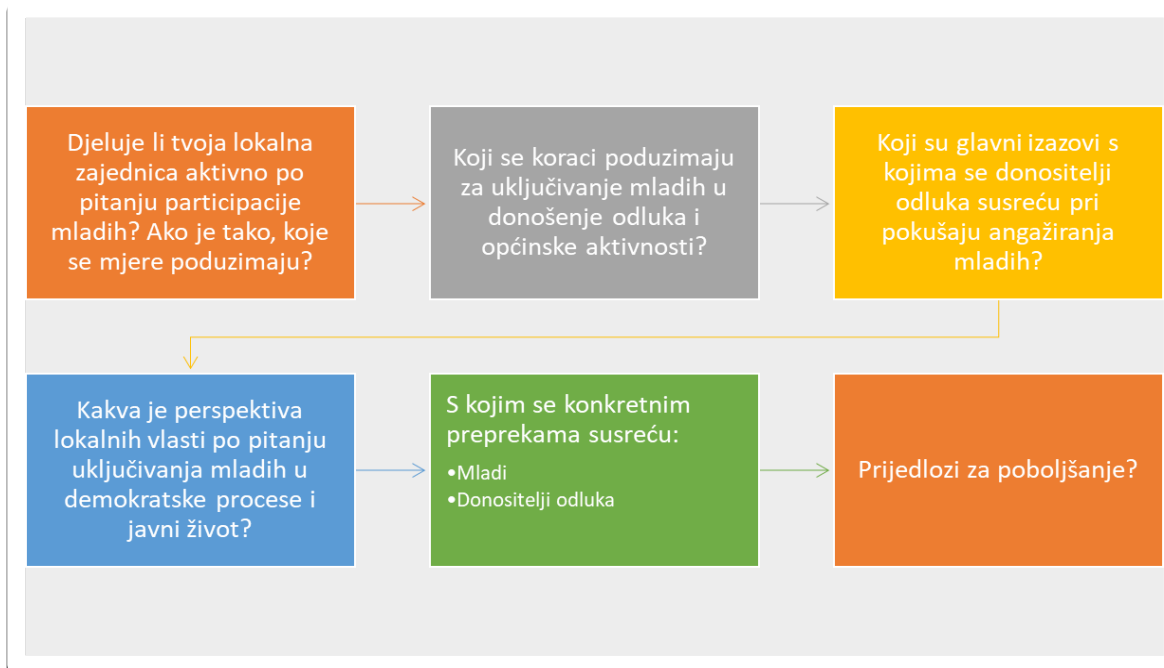
- a) FORMALNO (u školama),
- b) NEFORMALNO (Udruge)

· Ako je neformalno - Tko? Je li važno mlade educirati za participaciju? (u nastavku gore: skale, označiti...od "može se i bez toga" do "apsolutno da")

Zamislite skalu i ocijenite važnost educiranja mladih o participaciji: od "može se i bez toga" (broj 1) do "apsolutno da potrebno je" (5)

Slika 4. Pitanja za skupinu #3 Područje obrazovanja/ edukacije

#4 DONOSITELJI ODLUKA

Slika 5. Pitanja za skupinu #4 Donositelji odluka

ZAKLJUČCI I PREPORUKE PO TEMATSKIM PODRUČJIMA

- FOKUS GRUPA online

#1 MLADI

- ▶ Učenicima srednjih škola je participacija načelno zanimljiva, ali isto tako vide da mogu uspjeti u životu samo ako se uključe u političke stranke da si osiguraju korist u kasnijem životu. Svjesni su okruženja u kojem odrastaju i vide što se događa na nacionalnoj razini ali im nedostaju alati;
- ▶ Mladi zapravo ne znaju što znači participacija i ne znaju što znači participirati u demokratskom smislu, kada im se objasni što to znači i pokažu primjeri, postane im zanimljiva. **Mladi žele da ih se pita, a ne samo da ih se slika!**;
- ▶ U ruralnim krajevima mladima nije zanimljiva participacija i dosta su pasivni te smatraju da ne mogu ništa mijenjati izlaskom na izbore i slično;
- ▶ Veliko NE: Donositelji odluka ih ne čuju te ih formalno obrazovanje nikako ne priprema za participaciju, ali mladi ne znaju da mogu pristupiti određenim osobama;
- ▶ Škole ih slabo pripremaju (PIG u srednjoj školi). Ako ne prepoznaju nastavnike da su aktivni, ne mogu ni učenici biti aktivni. Smatraju da ih od ranije dobi trebaju informirati o participaciji (Dječja gradska vijeća, Učenička vijeća);
- ▶ NGO-i : preuzimaju veliku odluku, a ne postoji dovoljan sustav podrške, važno je da Grad surađuje i da rade na tome se otvori prema mladima, ali ne može toliko puno kao NGO-i, nadalje GOO se ne provodi kako treba i tu imaju najveću ulogu jer preuzimaju sve na sebe i kompenziraju nedostatke formalnog obrazovanja;
- ▶ NGO-i su ti koji pružaju mladima tu priliku i kroz iskustveno učenje dovode ih na mjesta gdje se odluke donose, da naprave sami nešto uz stručno vodstvo i rade nešto korisno za svoje vršnjake i vršnjakinje, utjecaj mora biti vidljiv!

#2 ORGANIZACIJE (NGO-i) MLADIH

- ▶ Nastaviti to što radimo, projektima pojačati participaciju mladih, slati mlade na mobilnosti;
- ▶ Mladi nisu svjesni mogućnosti i potencijala, ali kad odu u inozemstvo postanu motiviraniji, kada vide da mlađi od njih rade razne pozitivne stvari;
- ▶ Što se više umrežavaju i razvijaju sposobnosti, početak će cijeniti svoj lokalni kontekst i htjet će napraviti nešto da to postane što bolje;
- ▶ Potrebno je ići u škole direktno i ostvariti kontakt između onih koji rade s mladima, mladih i škola (fizički kontakt najvažniji);
- ▶ Donositelji odluka trebaju pristupiti udrugama da se naprave Akcijski planovi i Lokalni programi za mlade. Pojedinci u gradskim upravama su važni! (važno je kakvi su „na van“ i jesu li pristupačni, dovoljna je jedna osoba da „potegne“);
- ▶ NGO-i trebaju svojim radom pokazati da stvaraju promjene kako bi odjeknulo kod donositelja odluka;
- ▶ **Kontinuitet** - kao jedna važna točka u povjerenju između NGO-a i donositelja odluka;
- ▶ **Educirani ljudi su važni!** – važno je da netko tko radi u Gradu s mladima razumije koncept rada s mladima kako bi bila dobra komunikacija o potrebama mladih;
- ▶ Mladi imaju povjerenja u udruge, češće prisustvuju na aktivnostima.

#3 PODRUČJE OBRAZOVANJA

- ▶ Mlade je važno educirati što ranije (od osnovnih škola) da mladi mogu sami sudjelovati u nekim oblicima participacije;
- ▶ NGO-i trebaju raditi opuštenije s njima, ne polaze od početka nego mladi imaju temelje;
- ▶ Ne može se odvajati formalno i neformalno obrazovanje – participacija veže i jedno i drugo, NGO-i i škole su (pre)opterećeni ako nemaju suradnju i mogu si zajedničkim radom olakšati i podijeliti odgovornosti.

#4 DONOSITELJI ODLUKA

- ▶ Rijeka: Akcija za 5 (odlična suradnja s Gradom);
- ▶ Pazin - lokalni program za mlade – donositelji odluka su otvoreni, kroz 2 godine ugostili škole i odrađivali simulacije gradskog vijeća; čim Grad nije osnivač „škola“ ima manje utjecaja na mlade – Pazin (Imaju akciju za 5);
- ▶ Izrada programa za mlade u Osijeku te osnivanje Kluba mladih;
- ▶ Ilok: Izrađen Akcijski plan koji nije proveden, mladi se koriste više za „hvaljenje“ nego za određene planove, prepušteno NGO-ima (Udruga mladih „Volja“);
- ▶ Bodovaljci/ Vrbje – ima super suradnju, ali općina ne radi dovoljno po pitanju participacije mladih, prepušteno NGO-ima (Studio B);
- ▶ Rad s mladima je na neki način politička djelatnost, NGO-i uče mlade da budu kritični, aktivni i angažirani da znaju kako biti aktivni građani te da je stvar općine, ako žele dati građanima da vježbaju te građanske vještine, onda će se to i ostvariti, ako im mladi nisu prioritet i oni to vide, neće potaknuti aktivizam;
- ▶ Donositelji odluka nemaju kapaciteta i prebukirani su, u nekim općinama postoje osobe za mlade i udruge, a to olakšava i uspješnije rješava izazove mladih;
- ▶ Ako mladi nisu prioritet, to ne funkcionira;
- ▶ Najveći problem je tromost sustava, jako spori JLS-ovi, mladi moraju biti jako motivirani ili imati snažnu pomoć sustava da se ostvare njihovi ciljevi;
- ▶ **Mladi žele vidjeti rezultate svog rada što prije, inertnost sustava otežava taj proces!;**
- ▶ Temelj svih problema
neinformiranost, mladi ne vide donositelje odluka kao ljude nego robote;
- ▶ Potrebno spustiti barijeru i stereotipe od donositelja odluka prema mladima i obrnuto;
- ▶ Pripremiti donositelje odluka i informirati ih o mladima prije nego što mladi dođu k njima sa zahtjevima.

Slika 6. Snimka zaslona Fokus grupe online

ZAKLJUČCI I PREPORUKE PO TEMATSKIM PODRUČJIMA

- FOKUS GRUPA uživo

#1 MLADI

- ▶ Je li građanska participacija zanimljiva mladima – zaključeno je da postoje velike razlike u znanju i informiranosti, ovisno o prijateljima, obitelji, mjestu školovanja i profesorima, o tome svemu ovisi koliko su zainteresirani;
- ▶ Mladi nisu pripremljeni za participaciju. Smatra se da donositelji odluka očekuju da mladi nešto znaju unaprijed i pitanje je koliko trebaju znati - samo na razini ideje ili trebaju imati unaprijed već sve spremno za ravnopravnu participaciju kada dođu pred donositelje odluka?
- ▶ Mladi su svjesni da im nedostaje znanja, a oni mladi koji toga nisu ni svjesni, oni odustaju odmah od građanske participacije u samom početku. Postoje različita stajališta – od mladih koji ni ne znaju što udruge rade do mladih koji navode da su zaista puno volontirali, postoje različiti spektri;
- ▶ **Obavezan je detaljan GOO i edukacija donositelja odluka. Treba kontinuitet i dostupnost**, kroz različite regije, ali i kroz različite stupnjeve obrazovanja;
- ▶ Mladima je bitno za participaciju i činjenica što oni zapravo imaju od toga?

#2 ORGANIZACIJE (NGO-i) MLADIH

- ▶ Što NGO mladih mogu napraviti da se mladi uključe u participaciju? – **NGO-i bi trebali organizirati vidljive, dugoročne, održive i uključive programe!;**
- ▶ Opcije za edukaciju za participaciju mladih kroz NGO? - **Potrebno provodit GOO na svim razinama (lokalno, nacionalno, međunarodno), koristeći različite aktere za tu provedbu kako bi se postigla što veća participacija.** Potrebna je međusobna suradnja za izgradnju kolektivne pozitivne slike, koja je važna za NGO sektor i održivost;
- ▶ Kako mladi vide NGO sektor u ulozi poticanja participacije i kakav je odnos podrške i povjerenja? – Mladi vide NGO kao opciju za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, NGO ima problem okupiti mlade jer nisu zainteresirani ni informirani, niti im je dostupno u blizini. Problem također predstavlja i činjenica da nema puno komunikacije u ruralnim krajevima između NGO sektora i mladih. **Potrebno je raditi na osiguravanju više sredstava za profesionalnu promidžbu i suradnju, komunikaciju s mladima.** U gradu je lakše, ali je tu veći fokus na samim aktivnostima unutar NGO-a nego na aktivaciji mladih;
- ▶ U kakvom su odnosu NGO mladih s donositeljima odluka i političkim institucijama? – ovo je istaknuto kao vrlo zanimljiv aspekt, jer postoji stajalište da mladi često vide uspjeh kroz članstvo u određenoj političkoj stranci i da puno toga ovisi o političkoj iskaznici i statusu;
- ▶ Mladi nisu uključeni na svim razinama u donošenja odluka koji ih se tiču. **Potrebno puno više prostora za uključivanje mladih kroz različite suradnje s donositeljima odluka i institucije,** tako možemo ostvariti i dugoročniji plan financiranja, potrebna suradnja donositelja odluka i NGO sektora.

#3 PODRUČJE EDUKACIJE

- ▶ Je li važno educirati mlade osobe za participaciju i ako da, na koji način (kroz formalno ili neformalno obrazovanje?) - predstavnici_ice ove ciljane skupine istaknule su da je **važno o participaciji učiti i u sklopu škole (formalan sustav) ali i kroz NGO sektor (neformalno), važne su obje razine**. Nadopuna se odnosi na dodavanje također i ranog i predškolskog obrazovanja, jer već tada se može početi od najranije dobi i učiti djecu participaciji (npr. mapiranje potreba, posjete različitim akterima u lokalnoj zajednici). **Od najranije dobi može se učiti o participaciji!** Nadopuna se odnosi i na visoko obrazovanje jer postoji dojam da nitko ne priprema buduće nastavnice_ice i stručne suradnike_ice za participaciju mladih. Nitko od kolega i kolegica nije imao taj dio edukacije i kolegije, ni pedagogija, a ni druge katedre i nastavnički smjerovi;
- ▶ Što se tiče škole, smatraju da se tu može puno toga napraviti. **Najveći zagovarački moment je da se GOO treba provoditi kroz formalni sustav** obrazovanja. Jer ako se oslanjamo samo na NGO sektor za participaciju i razvijanje građanskih kompetencija mladih, tada bi veliki dio mladih bio isključen iz te priče jer u manjim zajednicama nema toliko NGO-a i mladi ne bi imali dovoljno prilike za razvoj svojih kompetencija;
- ▶ Osim GOO, škola to može ostvarivati i na različite načine. Npr. postoje nastavni predmeti sociologija, politika i gospodarstvo. Također, **škola mora biti demokratska ustanova** – Vijeća učenika trebaju biti aktivna i dobro funkcionirati da se čuje glas mladih i **škola mora „disati“ demokraciju**. Postoje i volonterski klubovi u školama, debatni klubovi, školski projekti, postoji puno opcija za gradnju građanskih kompetencija kroz školu;
- ▶ Razvijanje transverzalnih kompetencija i vještina je ključno, jer moramo mlade naučiti kako učiti, kako se snaći i participirati jer ih možda već sada pripremamo za zanimanja u budućnosti koja trenutno ni ne postoje;
- ▶ U neformalnom obrazovanju važnu ulogu imaju NGO-i, ali pitanje je njihove dostupnosti u manjim zajednicama. Neformalno obrazovanje se osim u NGO sektoru, može provoditi i u raznim drugim institucijama u lokalnoj zajednici – knjižnice, sportski klubovi i sl. Važna i međugeneracijska solidarnost i međuvršnjačka potpora. Treba iskoristiti potencijal zajednice.
- ▶ Treba poznavati svoju zajednicu, resurse, otvoriti se, povesti mlade da vide različite oblike participacije. Važno je iskustveno učenje, a ne samo pričati o tome, nego na praktičan način razvijati građansku kompetenciju;
- ▶ Ističe se i problem nepostojanja „Youth Workera“ kao zanimanja, to je potrebno unaprijediti, trebaju nam educirane osobe, osim u školama, koje rade s mladima.

#4 DONOSITELJI ODLUKA (u kreiranju politika za mlade)

- ▶ Šira skupina dionika - svi koji imaju priliku odnositi odluke u svim sustavima;
- ▶ Izazov je motivacija dionika za sudjelovanje, odnosno njihova informiranost i kompetencije za participaciju, s obje strane;
- ▶ Isto tako, izazov je međusobno nerazumijevanje i neshvaćanje kako institucije djeluju.
- ▶ Važan preduvjet za aktivno poticanje participacije mladih je da se stvaraju mehanizmi koji omogućavaju sudjelovanje zajedno u dijalogu – to mogu biti Savjeti mladih, radne skupine, a to uključuje i javne natječaje, provedbu GOO, edukacije donositelja odluka da potiču aktivno sudjelovanje mladih.

ZAKLJUČNO

Nakon predstavljanja ideja i zaključaka obiju fokus grupa koje su sudjelovale online i uživo, voditeljica Fokus grupe prikazala je kratak osvrt na stavke koje su kod obje grupe prepoznate kao zajedničke važne smjernice za buduće djelovanje.

Tijekom rasprave u fokus grupama istaknut je moment mladih iz ruralnih područja, nažalost **postoje razlike u mogućnostima za participaciju i potreba da imaju svi jednake mogućnosti, iako u stvarnosti postoje razlike** između ruralnih i gradskih područja jer u velikim metropolama mladi imaju više opcija za participaciju. Spomenuta je **mobilnost kao sjajna prilika za participaciju i uključenost mladih**, potrebno je više poticati i promovirati mogućnost mobilnosti kao participaciju.

Za raspravu je također bilo zanimljivo stajališta mladih o netransparentnosti politike te je navedeno da **mladi smatraju da je preduvjet za uspjeh pripadnost političkoj stranci iako u stvarnosti bi trebalo biti da svi mladi imaju jednake mogućnosti bez obzira na pripadnost političkoj stranci**. Potrebna je suradnja s donositeljima odluka u pozitivnom smjeru.

Posebna vrijednost ove fokus grupe bio je osvrt iz različitih perspektiva na djelovanje donositelja odluka u području politika za mlade i tromost sustava. Prva perspektiva je da se tromost sustava događa zbog pretrpanost obavezama donositelja odluka pa djeluje da mladi nisu prioritet, a mladi nisu dovoljno svjesni koliko je posla u pozadini pa mladi misle da donositeljima odluka nije dovoljno stalo. S druge strane, postoje zaista i donositelji odluka kojima nije stalo do mladih i koriste „youth washing“, a mladi to itekako shvaćaju. Kako bi se bolje razumjela različita stajališta i perspektive, potrebno je obostrano razumijevanje i tolerancija.

Zanimljiv je bio i osvrt na pitanje trebaju li mladi biti unaprijed spremni za participaciju i ako da, tko ih treba pripremiti. Potrebno je tome pristupiti i kroz formalno i neformalno obrazovanje, umjesto da sve spada na leđa NGO sektora.

Važan je i GOO, kao i pitanje „youth workera“. U nekim državama to postoji kao „uređeno zanimanje“, ali kod nas to ne postoji. Ukoliko bi zanimanje bilo priznato na službenoj razini, to bi dodatno doprinijelo povećanju participacije.

Važna je i motivacija mladih za participaciju. Važno ju je poticati, međutim gledano u općoj populaciji mladih – postoji li zaista motivacija, je li mladima važno i ako ne, zašto? Nedostaje li dodatna suradnja? Edukacija? Što bi se trebalo napraviti za poticanje veće participacije mladih?

Nakon iznošenja zajedničkih zaključaka, voditeljica je pružila priliku sudionicima_icama priliku za osvrt i iznošenje završnih stavova i mišljenja u plenumu.

Što je bilo najzanimljivije? O čemu bi sudionici_ice željeli više saznati?

Svi prisutni slažu se sa zaključcima iznesenima tijekom fokus grupe i plenuma.

Predstavnik iz skupine donositelja odluka istaknuo je iz svoje perspektive osvrt na pripremljenost mladih i tromost sustava, navodeći da mladi ne trebaju nužno doći pripremljeniji pred donositelje odluka, jer ih nema tko pripremiti. Ali smatra da trebaju doći sa ciljem i idejom. Navodi iz svoga iskustva da postoje mladi koji ne žele učiti, ali ima i kolega u Gradu kojih ne zanimaju potrebe mladih. Treba sjesti zajedno i komunicirati, potrebna je obostrana suradnja.

Rasprava je nastavljena sa smjernicama da je potrebno da participacija i djelovanje budu kontinuirani i održivi. Potrebna je obostrana edukacija, te je za tu svrhu potrebno predvidjeti i osigurati potrebne kapacitete, kompetencije, a isto tako uključiti i materijalne resurse. Odgovornost je na donositeljima odluka, jer imaju moć stvoriti prilike da bi se mladi osjećali sigurno i osnaženo da sudjeluju, nužna je ravnopravnost, ali potrebno je ujedno biti i svjestan tko ima veću odgovornost.

Kao primjer iz prakse istaknuto je da postoji brojni NGO-i, svaki sa svojom specifičnom tematikom i problematikom, te idu pojedinačno tražiti rješenje pa je stoga teže sve povezati i ostvariti rješenje, budući da svaka tema ide u zaseban sektor. To ujedno predstavlja i problem za mlade jer ne znaju na koja vrata pokucati jer je sve „rascjepkano“ te je stoga razumljiva frustracija mladih koji dođu tražiti podršku te budu poslani od vrata do vrata umjesto da se odmah pronađe rješenje problema, što u konačnici može ostaviti dojam da mladi ne predstavljaju važan prioritet donositeljima odluka. Navodi se da često nije moguće utjecati za koliko dana će mladi dobiti odgovor, ali dobrodošli su zatražiti pomoć i dobiti informacije. Postoje različite procedure kod donošenja odluka, pa netko dobije brže, a netko sporije odgovor.

Potrebno je zajedno razgovarati i vidjeti koja je cjelokupna slika i problematika te je ujedno potrebna i dodatna edukacija. Također, ističe se i važnost realizacije Centra za mlade Grada Zagreba, kao jedinstvenog centra i prostora za mlade, koji bi u jednoj točki ujediniio mogućnosti mladima za pristup informacijama, druženje, participaciju i stvaranje ideja. U procesu je izrada modela i koncepta Centra za mlade Grada Zagreba. Radna skupina sastavljena je većinom od mladih osoba.

Na kraju je dodatno naglašena ključna važnost GOO, i kroz formalni i neformalni sustav obrazovanja, jer je to općenito jedan važan dio rješenja navedene problematike.

Slika 7. Fokus grupa uživo (1)

Slika 8. Fokus grupa uživo (2)

Voditeljice Fokus grupe:

Ivona Šimunović, voditeljica projekata i programska suradnica u MMH

Srđana Šimac, voditeljica projekata i programska suradnica u MMH